

Motion till riksdagen 2012/13:N203

av **Caroline Szyber (KD)**

Exportstöd och mänskliga rättigheter

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder för att öka transparensen och utveckla metoder för utvärdering av de satsningar som görs av Svensk Exportkredit och Exportkreditnämnden, i syfte att säkerställa att Sverige följer internationella konventioner och överenskommelser om mänskliga rättigheter, miljöhänsyn och arbetsrätt.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att även de sociala förhållandena i transportsektorn och transportens miljöpåverkan bör omfattas av Svensk Exportkredits och Exportkreditnämndens etiska riktlinjer för rättvis och hållbar utveckling.

Motivering

I den svenska utrikespolitiken ska näringslivsfrämjandet gå hand i hand med respekten för de mänskliga rättigheterna. Trots att Sverige ligger långt fram i detta arbete, finns det ändå en hel del kvar att göra för att garantera att det faktiskt också blir så i verkligheten, både vad gäller riktlinjer, transparens och uppföljning. Svensk Exportkredit (SEK) och Exportkreditnämnden (EKN) är två av de internationellt viktigaste verktygen som den svenska regeringen har tillgång till. Båda dessa organ lyder under Utrikesdepartementet, med handelsministern som ansvarig minister. EKN är en statlig myndighet som utfärdar exportkreditgarantier. SEK är ett helägt statligt bolag som tillhandahåller finansiering i flera olika former, bland annat som exportkrediter, strukturerade lån och infrastrukturfinansiering. Trots att det står i riktlinjerna för både EKN och SEK att de ska ta hänsyn till miljö och mänskliga rättigheter finns det skäl att ställa vissa frågor kring vad denna omfattar och hur den ska utvärderas. Hur avgränsas det projekt som får stöd? Omfattar de även själva transporten? Och hur följs riktlinjerna upp och utvärderas? Utan transparens kan vi inte säkerställa att Sverige faktiskt följer internationella konventioner och överenskommelser om mänskliga rättigheter,

miljöhänsyn och arbetsrätt. Då all export kräver någon form av transport borde EKN och SEK även beakta de sociala förhållandena i transportsektorn och transportens miljöpåverkan. Över 90 procent av svenska utrikeshandeln passerar genom hamnarna och 161 miljoner ton gods transporteras via sjöfarten. Samtidigt vet vi att arbetsvillkoren och säkerhetsituationen inom den internationella sjöfarten är djupt oroväckande och för många sjömän direkt livsfarliga. Det handlar ytterst om mänskliga rättigheter. Men bristerna i arbets- och anställningsskyddet är också kopplade till miljöarbetet och säkerheten till sjöss, eftersom få anställda anmäler säkerhetsbrister och miljöbrott om de riskerar att mista jobbet. Tar EKN och SEK hänsyn till detta i sina beslut? Det vet vi inte idag. En sammanställning av EKN:s garantigivning för genomsnittsårets slut 2006–2010 visar att nämnden utställt garantier för 7,5 miljarder till Iran, 1,4 miljarder till Algeriet, 651 miljoner till Saudiarabien och mindre belopp till bland annat Syrien och Libyen. Även om EKN till en viss grad redovisar hur man tar hänsyn till miljö och mänskliga rättigheter, så står det klar att insynen är otillräckligt. Vi vet faktiskt inte om nämnden i praktiken medverkar till affärer med oacceptabla sociala förhållanden och farlig miljöpåverkan. Och när det gäller SEK är det ännu värre, där framgår det inte ens i årsrapporten vilka länder som SEK har verksamhet i. Svensk export är av oerhörd vikt för Sveriges välbefinnande och kan dessutom vara en positiv kraft runt om i världen, exempelvis genom att skapa arbetstillfällen och ge statliga intäkter som kan användas till uppfyllandet av mänskliga rättigheter. Men för att svenska exportsatsningar ska bli denna positiva kraft krävs en transparens så att vi kan säkerställa att den verksamhet som regeringen stödjer, bedrivs på ett sådant sätt att mänskliga rättigheter respekteras, både när det gäller produktion och transporter.

Stockholm den 21 september 2012

Caroline Szyber (KD)